

Nils Månssons Friskola AB

2019-03-06

lisa.ferlinger@nilsmanssonsfriskola.se

1 (23)

Dnr 404-2018:6484

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Nils
Månssons Friskola i Sjöbo kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Nils Månssons Friskola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Nils Månssons Friskola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor systematiskt leder och styr ett skolövergripande, strategiskt jämställdhetsarbete för att säkerställa att alla elever oavsett könstillhörighet har samma förutsättningar att lära och utvecklas. I detta ingår att följa upp hur jämställdhet, som en del av värdegrunden, tas upp i undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Trygghet och studiero

Skolan har i hög utsträckning ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 9 september 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 404-2018:6484) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens kvalitetsbedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1

Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att rektor på Nils Månssons Friskola i flera avseenden skapar en god grund för utveckling av utbildningen. Rektor leder en kontinuerlig uppföljning och analys av kunskapsresultat i relation till undervisningen. Utifrån uppföljning och analys fattar rektor beslut om utvecklingsåtgärder och resursfördelning. Rektor leder och organiserar också det pedagogiska arbetet med ett fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Rektor följer däremot inte tydligt upp hur värdegrundsfrågor integreras i undervisningen. Det framgår av granskningen att rektor inte heller leder ett strategiskt jämställdhetsarbete, även om enskilda insatser görs kring jämställdhet i utbildningen.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av och det underlag som myndigheten har samlat in under besöket.

Uppföljning och analys

Skolinspektionens granskning visar att rektor leder ett systematiskt och kontinuerligt arbete med uppföljning och analys av skolenhetens kunskapsresultat i relation till undervisningen och dess förutsättningar, även om rektor inte tydligt följer upp hur värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. Utifrån uppföljning och analys fattar rektor beslut om relevanta utvecklingsåtgärder och resursfördelning.

Rektor och lärare uppger i intervju att lärare varje termin lämnar kunskapsresultat till ledningen, bland annat genom att fylla i ett schema med elevernas måluppfyllelse. Detta sammanställs av skolledningen, som varje läsår gör jämförelser mellan ämnen och över tid på grupp- och individnivå. Rektor och lärare säger att skolledningen analyserar kunskapsresultaten och att personalen har en gemensam diskussion om vad resultaten beror på. Rektorn säger att det även sker en kontinuerlig analys av resultat, då skolledningen har personlig kännedom om eleverna och sätter kunskapsresultaten i relation till undervisningen.

I skolans kvalitetsarbete redovisas inga siffror på grund av det låga elevantalet och det anges att elevantalet gör det svårt att dra generella slutsatser av resultaten. På grund av för få elever saknas också vissa sammanställningar av betyg och resultat på nationella prov i Skolverkets statistik. Där framgår dock genomsnittlig betygspoäng per ämne för årskurs 6 över tid (2013-2018), samt uppdelat efter kön i vissa ämnen och

vissa läsår. Den genomsnittliga betygspoängen i de olika ämnena har varierat något, men låg generellt i nivå med riket läsåret 2017/18. Av redovisade ämnen detta läsår var den genomsnittliga betygspoängen högst i musik (18,8), bild (15,4), hem- och konsumentkunskap (15,4) och idrott och hälsa (15,4). Den genomsnittliga betygspoängen var lägst i teknik (12,5) och geografi (12,1).

Undervisningen följs enligt rektor och lärare upp genom att skolledningen regelbundet är närvarande i klasserna samt genom att ledningen är tillgänglig för samtal efter skoldagens slut. Vidare uppger rektorn att skolledningen ett par gånger om året genomför strukturerade lektionsobservationer utifrån Skolinspektionens observationsschema. Rektorn säger även att skolledningen pratar med eleverna för att få kännedom om undervisningen. Enligt rektor och lärare följs undervisningens förutsättningar upp kontinuerligt i samtal och vid möten. Rektorn berättar att kunskapsresultat sätts i relation till dessa förutsättningar och att justeringar görs vid behov, exempelvis vad gäller inköp av nytt material, kompetensutveckling eller byte av undervisningsämne mellan lärare.

Utifrån uppföljning och analys av resultat identifieras skolans utvecklingsbehov. Rektorn uppger att skolans aktuella utvecklingsområden är baserade på den senaste analysen och bland annat inkluderar implementering av skolans holistiska profil samt vidareutveckling av den röda tråden i respektive ämne i årskurs F-6. Detta framgår också av inskickad dokumentation. Lärare berättar även att de arbetar med intensivläsning och nivåindelade grupper i något ämne, till följd av analysen av tidigare resultat. Rektorn säger att uppföljning av utvecklingsarbetet sker kontinuerligt utifrån ett årshjul samt genom att lärare och ledning diskuterar varför undervisningen eventuellt inte har gett avsedd effekt. Skolenkäten för pedagogisk personal (våren 2018) visar höga indexvärden jämfört med samtliga medverkande skolenheter på området Utveckling av utbildningen.

Vidare uppger lärare att det finns en öppen diskussion om hur resurser ska fördelas inom skolenheten. Representant för elevhälsan säger att elevhälsan har en dialog med rektor vad gäller stödinsatser och att det då finns möjlighet att omfördela resurser vid behov. Rektorn säger att hen fördelar resurser utifrån sina iakttagelser och sin kännedom om elever och grupper, samt att effekterna följs upp genom att hen frågar personalen och diskuterar med biträdande rektor som är närvarande i klasserna.

När det gäller värdegrundsuppdraget uppger lärare att de dagligen behandlar värdegrundsfrågor samt att de tar upp detta i de ämnen där det är lätt att få in. Någon lärare säger att det är svårare i vissa ämnen. Rektorn uppger att värdegrundsarbetet genomsyrar verksamheten genom gemensamma strukturer för elevers delaktighet,

såsom EPA-modellen (enskilt, par, alla). Representant för elevhälsan säger att lärare själva driver värdegrundsarbetet i undervisningen, men att elevhälsan finns tillgänglig för stöd och handledning. Lärare berättar att värdegrundsfrågor följs upp i samband med att personalen diskuterar elevers behov av stöd och att det finns möjlighet att lyfta goda exempel på möten, men att värdegrundsarbetet inte finns med som en punkt på pedagogiska möten. Av inskickad dokumentation framgår att det övergripande värdegrundsarbetet följs upp genom elevenkäter, klassråd och personalens utvärderingar. Av intervju med rektor framgår dock att hen inte fullt ut följer upp och analyserar hur värdegrundsarbetet integreras i undervisningen.

Ledning och organisering av det pedagogiska arbetet

Granskningen visar att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet med ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Skolenkäten för pedagogisk personal (våren 2018) visar höga indexvärden jämfört med samtliga medverkande skolenheter på området Pedagogiskt ledarskap, vilket berör rektors roll, samt något högre indexvärde än samtliga medverkande skolenheter på områdena Samverkan av undervisning och Rutiner.

Rektor och lärare beskriver i intervjuer att det finns möjlighet för samverkan och kollegialt lärande vid ett gemensamt pedagogiskt möte varje vecka, vilket också framgår av inskickad dokumentation. Lärare säger att rektor har en ledande roll i detta forum. Vidare uppger lärare att kollegialt lärande sker vid två studiedagar per termin samt att skolledningen har valt att sprida ut studiedagarna över terminen för att möjliggöra kontinuerligt lärande. Elevhälsans representant beskriver att elevhälsan har dialog med lärare de dagar elevhälsan befinner sig på skolan, både spontant på raster och vid bokade möten. Elevhälsans representant uppger också att elevhälsan arbetar med handledning gentemot pedagogerna, samt att det finns dialog och samverkan om elevernas situation med andra personalkategorier såsom vaktmästare och skolmåltidspersonal.

Enligt lärare är ett aktuellt område för kollegialt lärande att utveckla lärandematriser. Lärare säger att de inte vet hur ledningen följer upp detta arbete, men att de tror att det ska tas upp vid nästa utbildningsdag. Rektor säger att hen följer upp att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen genom observationer och genom att ha en dialog med lärare.

Lärare uppger att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga och att rektor alltid finns tillgänglig vid frågor. Rektor säger också att det finns ett gemensamt förhållningssätt på skolan och att all personal har samma värderingar.

Vidare uppger lärare att obehöriga och nyanställda lärare får handledning av biträdande rektor och kollegor, samt att skolledningen finns närvarande i verksamheten om någon har frågor eller behöver stöd. Rektorn säger att obehöriga lärare får stöd på samma sätt som behöriga lärare. Enligt Skolverkets statistik var andelen legitimerade lärare med behörighet (heltidstjänster) 71,7 procent läsåret 2017/18, vilket är högre än i kommunen och i nivå med riket. Enligt inkommen dokumentation var andelen undervisande lärare med lärarlegitimation vid besöket 88 procent, medan andelen undervisande personal som saknade behörighet i något undervisningsämne eller för vissa årskurser var 43 procent.

Strategiskt jämställdhetsarbete

Härutöver visar granskningen att det på skolan förekommer vissa insatser för att främja jämställdhet, exempelvis genom att öka flickors talutrymme, men att det i övrigt inte finns ett strategiskt jämställdhetsarbete som leds av rektor och som är tydligt för all personal. Detta utvecklas närmare under avsnittet Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor systematiskt leder och styr ett skolövergripande, strategiskt jämställdhetsarbete för att säkerställa att alla elever oavsett könstillhörighet har samma förutsättningar att lära och utvecklas. I detta ingår att följa upp hur jämställdhet, som en del av värdegrunden, tas upp i undervisningen.

Granskningen visar att det på skolan förekommer vissa insatser för att främja jämställdhet, exempelvis genom att öka flickors talutrymme, men att det i övrigt inte finns ett strategiskt jämställdhetsarbete som leds av rektor.

Av läroplanen framgår att arbete med jämställdhet ingår i skolans värdegrund och demokratiuppdrag. Enligt läroplanen ska skolan aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. I detta ingår att eleverna genom utbildningen ska utveckla en förståelse av hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor. Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har

rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.¹

Elevhälsans representant säger i intervju att det inte pågår något riktat arbete kring jämställdhet, men att det görs enskilda insatser där lärare exempelvis lyfter jämställdhetsfrågor på lektionerna. Elever berättar emellertid i intervju att de inte har pratat så mycket om jämställdhet eller flickors och pojkars lika rättigheter på lektionerna, även om några elever säger att de har pratat om jämställdhet vad gäller lön.

Rektorn uppger att jämställdhet genomsyrar skolans arbete och utgör ett självklart inslag i vissa ämnen, men det framgår av intervju med rektor att i jämförelse med huvudmannens förskola skulle jämställdhetsarbetet kunna utvecklas i grundskolan genom fortbildning för personalen. Rektorn säger att hen inte har lyft frågan om gemensamma strategier för hur jämställdhet kan tas upp i undervisningen, men att lärarna tänker på detta vid gruppindelningar. Rektorn ger också exempel på hur skolan tidigare gjort riktade insatser för att öka flickors talutrymme i klassrummet, exempelvis genom att dra stickor eller använda EPA-modellen, samt att detta gett goda resultat. Även lärare uppger att de arbetar med olika metoder för att fördela talutrymme och låta slumpen avgöra gruppindelningar, något de beskriver som en del av skolans jämställdhetsarbete.

Elever säger att det inte spelar någon roll om man är pojke eller flicka för vad man får göra på skolan, men några elever säger att pojkar ibland får lite mer uppmärksamhet därför att de är stökigare. Lärare berättar att jämställdhetsfrågor ibland diskuteras av personalen i samband med diskussioner av likabehandlingsplan och kunskapsresultat, men det framgår att lärare inte ser något behov av ytterligare samtal då de inte ser några skillnader mellan pojkar och flickor. Lärare säger att skolans profil innebär att personalen fokuserar på individer och inte på kön. Elevhälsans representant säger också att elever får samma förutsättningar oavsett kön och att detta märks genom att nya elever får kompisar oavsett om de är pojkar eller flickor. Rektorn uppger att ledningen lyfter ett normkritiskt synsätt i dialog med personalen, men att det inte finns en plan för detta arbete.

¹ Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.8 Rektorns ansvar

Vidare berättar rektorn att hen analyserar kunskapsresultat och trygghetsenkät med avseende på kön, men både rektor och lärare säger att det låga elevantalet gör det svårt att dra några slutsatser om könsskillnader. Detta framgår också av inkommen dokumentation. Rektor uppger emellertid att de könsmonster som forskning har påvisat, exempelvis vad gäller "antipluggkultur", inte syns på skolan. I Skolverkets statistik anges genomsnittlig betygspoäng för årskurs 6 uppdelat efter kön endast i vissa ämnen och för vissa läsår. Uppgifter för läsåret 2017/18 saknas på grund av för få elever.

Sammantaget visar granskningen att rektor och personal tidigare uppmärksammat vissa begränsande könsmonster på skolan och vidtagit åtgärder för att motverka dessa, men granskningen visar också att det saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete som leds och följs upp av rektor och som är tydligt för all personal. Skolinspektionen rekommenderar därför att rektor ser till att ett skolövergripande, strategiskt jämställdhetsarbete utvecklas och förankras i skolan. Ett sådant arbete bör fokusera på att alla elever, oavsett könstillhörighet, ges samma förutsättningar att lära och utvecklas, samt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.² För att säkerställa att detta fungerar bör rektor, som en del i en uppföljning av värdegrundsuppdraget, systematiskt följa upp att all personal på skolan verkar för att jämställdhetsperspektivet genomsyrar skolans undervisning och arbete. Efter uppföljning och analys av verksamheten utifrån ett jämställdhetsperspektiv behöver rektor sedan besluta om lämpliga utvecklingsåtgärder.³

Undervisning

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

² Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning

³ Jfr Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2012:98) *Systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet*.

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att undervisningen inom de granskade områdena främjar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen kopplat till den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av och det underlag som myndigheten har samlat in under besöket.

Variation och aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen är varierad och att eleverna ges ett aktivt lärarstöd. Vid några observerade lektioner arbetar elever hela lektionen på samma sätt med en och samma uppgift, men vid flera lektioner används olika former för lärande, där teori och praktik kombineras och där estetik och gestaltande är bärande delar. Elever arbetar både enskilt och i par. Lärare och rektor berättar i intervju att lärare arbetar med variation genom att arbeta laborativt, tematiskt och ämnesövergripande. Rektorn uppger också att lärare skapar variation genom att bland annat använda digitala medier och konkreta, elevnära exempel, samt genom att införliva estetiska uttryck i alla ämnen. Rektorn säger att eleverna ofta arbetar tillsammans. Några elever säger att de oftast får arbeta enskilt, men några andra elever säger att de arbetar ungefär lika mycket i grupp och par som enskilt.

Vid de observerade lektionerna rör sig lärare och resurspersonal runt bland elever medan dessa arbetar. Lärare förklarar för, resonerar med och ger feedback både till de elever som räcker upp handen och till de som inte gör det. Elever söker också själva upp lärare för att ställa frågor. I något fall går läraren enskilt igenom elevernas lösningar och ger dem förslag på hur de kan arbeta vidare. Denna bild bekräftas av intervjuade elever och lärare. Elever berättar också att lärare hjälper till genom att ge ledtrådar, eller genom att på tavlan gå igenom förslag på hur eleverna kan tänka kring en uppgift. Elever säger att de även kan få hjälp på rasten om de behöver och att det är bra för då behöver de inte vänta på samma sätt som på lektionerna. Rektorn uppger att lärare är mycket aktiva på lektionerna samt att det finns ett förväntansdokument som alla lärare har skrivit på, i vilket det anges att läraren ska vara aktiv och ge eleverna stöd.

Strukturerad undervisning i flertalet klassrum

Granskningen visar att undervisningen i huvudsak är strukturerad och målfokuserad. De flesta observerade lektioner är strukturerade utifrån en inledande presentation av lektionsinnehåll, genomförande, samt ett kortfattat avslut där läraren berättar vad eleverna ska göra nästa gång eller där elever ges möjlighet att utvärdera sin egen arbetsinsats. Denna bild bekräftas i intervjuer med elever, lärare och rektor. Rektorn säger också att lektioner ofta inleds med en genomgång, varefter de elever som kan börjar arbeta. Därefter görs ytterligare en genomgång för elever som behöver detta, och sedan får de elever som önskar arbeta tillsammans med en personalresurs vid ett särskilt bord i klassrummet. Det senare observeras av Skolinspektionen vid någon lektion. Rektorn ger även exempel på hur skolledningen arbetar med handledning gentemot lärare som har behov av att utveckla sin förmåga att hålla strukturerade lektioner.

Vid några observerade lektioner presenterar läraren målet med lektionen. Intervjuade lärare uppger att de ibland går igenom lektionens syfte med eleverna och rektorn säger att skolledningen vid lektionsbesök granskar att lärare tydliggör syftet med lektionerna. Elever berättar i intervju att det varierar mellan ämnen hur tydligt det är vad de ska lära sig. Yngre elever säger att lärare berättar att de ska lära sig saker för att få betyg, och några elever säger att lärare ibland har pratat om läroplanen men inte förklarat vad som står i den. Äldre elever säger att lärare går igenom kunskapskraven eller berättar vad eleverna ska kunna, men någon elev säger att det finns ett enstaka ämne där läraren inte har pratat om detta.

Rektor och lärare berättar vidare att skolan arbetar med lärandematriser som fokuserar på förmågor inom olika arbetsområden. Även äldre elever säger att de i vissa ämnen har fått matriser och vid någon observerad lektion hänvisar läraren till en lärandematrix för arbetsområdet. Lärare uppger att de går igenom matriserna vid starten av ett arbetsområde eller vid något tillfälle under arbetets gång. Rektorn säger dock att det är olika hur långt lärarna har kommit i arbetet med lärandematriser och att det främst är i de högre årskurserna som lärarna pratar med elever om matriserna.

Lärare arbetar med elevers motivation och självförtroende

Granskningen visar att lärare på olika sätt arbetar för att stärka elevers motivation och självförtroende. Vid de observerade lektionerna ses flera exempel på att lärare välkomnar elevernas lösningsförslag och ger uppmuntrande respons även på svar som inte är helt korrekta, exempelvis genom att förenkla frågan eller hjälpa eleven att precisera svaret. Exempel finns också på att lärare lyssnar på elevers förslag och tar hänsyn till det i lektionens fortsatta genomförande. Vidare ses att lärare arbetar för att

väcka elevers intresse och motivation med hjälp av kroppsspråk, humor och genom att relatera till elevers erfarenheter.

Intervjuade elever säger att lärare uppmuntrar dem att arbeta vidare och försöka klara uppgiften, att lärare ger förslag på hur elever kan lösa en uppgift och frågar hur eleverna tänker. Elever berättar också att de arbetar mycket med "pyssel", vilket eleverna beskriver som att de får lära sig saker på ett roligt sätt. Elever nämner exempel som "politikmemory" i SO och pappersvikningar i matematik. Vidare berättar elever och lärare att lärare tar vara på elevernas intressen genom att låta dem välja område eller inriktning inom ramen för en uppgift. Lärare säger även att de uppmuntrar elever genom att se till att eleverna har tillräckliga förkunskaper för att kunna lösa en uppgift. Elevhälsans representant uppger att lärare bland annat stärker elevernas tilltro till sin förmåga genom att ta fram anpassat lärmaterial i samarbete med elevhälsan. Rektor och representant för elevhälsan uppger att lärares förväntningar på eleverna är höga och rektorn säger att detta är något som diskuteras vid möten. Rektorn uppger också att personalen har pratat om vikten av öppna frågor för att väcka intresse hos alla elever.

Undervisningen anpassas för att utmana och stimulera alla elever

Granskningen visar att undervisningens innehåll och arbetssätt överlag anpassas så att undervisningen stimulerar och utmanar alla elever. Flertalet observerade lektioner sker i åldersblandade klasser med två årskurser i varje klass. På dessa lektioner arbetar alla elever med samma eller liknande uppgifter, men de flesta uppgifter är av öppen karaktär eller utformade på ett sådant sätt att eleven i viss mån kan välja svårighetsgrad. Elever som blir färdiga snabbt uppmuntras av lärare att prova att lösa uppgiften på en mer avancerad nivå.

Ovanstående bild bekräftas till stor del i intervjuer med elever, lärare och rektor. Elever säger exempelvis att de i något ämne kan få uppgifter på olika nivåer, och om de blir klara snabbt kan de få svårare uppgifter eller arbeta med något annat inom de olika ämnena. Rektor och lärare berättar att lärare anpassar undervisningen genom öppna frågor och uppgifter, genom att använda arbetsmaterial som lämpar sig för olika nivåer och genom att inkludera praktiska övningar i teoretiska ämnen. Lärare uppger att de ofta utgår från samma uppgift men ser till att den inbegriper olika svårighetsgrader för att passa alla elever. Någon lärare säger att hen skulle vilja utveckla möjligheten att tillgodose olika kunskapsnivåer bland eleverna. Rektorn uppger att undervisningen i mycket hög grad tar hänsyn till enskilda elevers behov. Av intervjuer med rektor och lärare framgår att personaltätheten är hög och att det finns tillgång till lärare både för de elever som behöver stöttning och för de elever som

behöver ytterligare utmaningar. Detta ses också vid flertalet observerade lektioner, där minst en extra resursperson eller speciallärare finns med. De elever som vill ha extra stöttning erbjuds då hjälp antingen i eller utanför klassrummet.

Elever ges goda möjligheter till reflektion och ansvar för det egna lärandet

Granskningen visar att eleverna i stor utsträckning ges strategier för att ta ansvar för sitt lärande genom att de uppmuntras att prova olika lösningar och reflektera utan ett givet svar. I viss utsträckning ges elever också utrymme att reflektera över det egna lärandet. Vid flera observerade lektioner ställer läraren frågor som inte har givna svar eller där lösningen kräver att eleverna hittar både teoretiska och praktiska strategier. Denna bild bekräftas i intervjuer med elever, lärare och rektor. Rektor och lärare berättar exempelvis att de gemensamt har pratat om vikten av öppna frågor och lärare uppger att de låter eleverna prova olika sätt att lösa en uppgift genom att introducera metoder, verktyg och material som eleverna får välja mellan. Rektorn säger att elever uppmuntras att vara utforskande och kritiska genom att lärare ställer motfrågor, uppmuntrar elever att prova alternativa lösningar och att träna på målet på det sätt de själva vill. Rektor och elevhälsans representant berättar också att lärare har en kontinuerlig dialog med elever om var de vill sitta och arbeta och att detta sedan följs upp av lärare. Rektorn säger att detta är ett sätt att successivt lägga över ansvaret på eleverna.

Vidare uppger rektorn att eleverna har goda möjligheter att reflektera kring sitt lärande. Både rektor och lärare säger att detta berörs på klassrådet, vilket också framgår av inkommen dokumentation. Rektorn uppger att personalen arbetar för att tidigt medvetandegöra eleverna om lärandet, genom att exempelvis prata om hur hjärnan fungerar. Vid några observerade lektioner ses att elever får utvärdera sitt arbete i förhållande till lektionens mål eller värdera sin arbetsinsats genom att räkna upp valfritt antal fingrar. Elever, lärare och rektor ger också liknande exempel i intervjuer. Elever säger dock att lärare inte brukar fråga vad de har lärt sig, utan bara om de tyckte att arbetet var lätt eller svårt. Enligt rektorn hjälper även lärandematiserna eleverna att reflektera över sitt lärande. Rektorn ger exempel på hur elever i de lägre årskurserna arbetar med matriser som de själva får färglägga utifrån var de befinner sig i sin kunskapsutveckling. Samtidigt säger någon lärare att hen inte har nått hela vägen fram i arbetet med matriserna, och elever berättar att även om de har fått matriser i vissa ämnen brukar lärarna inte prata om hur eleverna ligger till kunskapsmässigt förutom vid utvecklingssamtalen.

Elever ges inflytande i undervisningen

Granskningen visar att elever är med och påverkar undervisningens innehåll och arbetsformer, samt att de i viss utsträckning också är delaktiga i att utvärdera undervisningen. Yngre elever berättar i intervju att de inte får vara med och planera undervisningen men att de ibland får vara med och påverka innehållet, till exempel då de ville prata om FN-dagen istället för att ha högläsning. Äldre elever säger att de får komma med idéer till lektioner och att de får välja vad de vill fördjupa sig i inom ramen för en viss uppgift. Elever berättar vidare att de har en pärm där de skriver in vad de kan och vad de vill lära sig, vilket lärarna sedan tar del av. Elever säger också att lärare i vissa ämnen frågar vad eleverna är intresserade av. I något ämne anger lärare att eleverna får vara med och planera en lektion. I andra ämnen säger lärare att elever får önska och att de har en dialog med eleverna om planeringen. Lärare och representant för elevhälsan säger också att elever ges möjlighet till inflytande på undervisningens innehåll genom att uppgifterna är öppna och att eleverna får välja vad de vill fördjupa sig i. Lärare ger även exempel på hur de tillvaratagit elevers synpunkter på arbetssätt och arbetsformer.

Rektorn uppger att eleverna har stora möjligheter att vara delaktiga i planeringen, dels genom klassråd och dels genom möjligheten att lämna förslag i en låda. Rektorn ger exempel på hur skolan har använt sig av elevernas förslag och i dialog med eleverna bestämt hur ett önskemål, exempelvis att få utforma en drömskolgård, kan kopplas till målen i olika ämnen. Rektorn säger att det skiljer sig mellan lärare hur de arbetar med elevers delaktighet, men att möjligheten finns i och med att lärare bestämmer yttre stödstrukturer inom vilka elever kan välja hur de vill arbeta med en uppgift.

Vissa elever säger att lärare ibland frågar dem om lektionen var svår eller lätt, men några elever säger att läraren inte brukar prata med dem om hur lektionen har varit. Lärare säger att de utvärderar undervisningen på klassråden och ibland genom att ställa frågor till eleverna i samband med lektionerna. Rektorn säger också att utvärdering av undervisningen sker på klassråden eller vid behov. Av inkommen dokumentation framgår att rutinerna för klassråd bland annat inkluderar en punkt om hur arbetet fungerar i klassen samt en punkt om studiero.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan har i hög utsträckning ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero.

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att det i hög utsträckning finns ett medvetet och samlat arbete med att skapa trygghet och studiero som inbegriper gemensamma förhållningssätt i personalen.

Ett samlat arbete med att skapa studiero

Granskningen visar att det på skolan finns ett samlat arbete med att skapa studiero i vilket eleverna också deltar. Under de observerade lektionerna kan eleverna arbeta ostört. Vid enstaka tillfällen då ljudvolymen ökar eller elever rör sig runt i klassrummet uppmärksammar läraren detta, exempelvis genom att säga till eller använda sig av en signal, vilket leder till att det blir lugnare i klassrummet. Samtliga intervjuade elever bekräftar också att det är arbetsro på lektionerna. Några elever säger att det kan vara högljutt vid vissa moment eller stökigt med en viss lärare, men att det inte är ofta. Elever berättar att de har "trafikljus" i klassrummet som visar hur mycket och högt de får prata, något som också ses vid ett par lektionsobservationer. Även lärare och elevhälsans representant säger att studieron är god på skolan. Rektorn uppger att studieron är god men varierande och att det finns elever som inte alltid tycker att det är studiero. Skolenkäten till elever i årskurs 5 (våren 2018) har för få svarande för att resultat ska redovisas, men enkäten till pedagogisk personal (våren 2018) visar höga indexvärden i förhållande till andra medverkande skolor inom området Studiero.

Rektorn uppger att det finns ett gemensamt arbete på skolan för att säkerställa studiero och att detta består i att medvetandegöra alla om vad studiero är samt att göra skolarbetet tillgängligt och utmanande för alla. Lärare säger att rektor är delaktig i allt arbete kring studiero. Lärare säger att de diskuterar studiero på möten och att de får snabb återkoppling från ledningen om det varit problem. Vid behov kan stöd sättas in på individ- eller gruppnivå i samverkan med elevhälsan. Lärare uppger att de skapar studiero genom att direkt ta tag i incidenter som sker på rasten. Elevhälsans representant berättar också att elever får välja var de vill sitta och arbeta och att detta bidrar till studieron.

Rektor, lärare och elever uppger att eleverna deltar i arbetet kring studiero genom att de pratar om studiero och allas gemensamma ansvar vid klassråd, veckomöte och

stormöten. Både rektor, lärare och elever ger exempel på hur elever har varit delaktiga i att förbättra studieron genom att föreslå korta rörelsepauser under lektionen. Elevhälsans representant säger att det både finns ordningsregler för skolan som helhet och specifika regler för vissa klasser, och några elever berättar också att det finns ordningsregler som de har varit med och tagit fram.

Om det blir stökigt eller högljutt på lektionen berättar elever att läraren säger till eller använder en signal, vilket också ses vid observationer. Elever säger att detta fungerar. De berättar också att elever kan få gå ut eller att lärare kan ta med elever till ett annat klassrum vid behov. Någon lärare berättar att hen kopplar bristande studiero till att något behöver ändras i undervisningen, exempelvis att hen behöver vara tydligare, och att hen då ändrar upplägget. Rektorn säger att det är olika hur lärare ingriper vid oro, beroende på vilka elever eller grupper det gäller, och att skolledningen vid möten med personalen har pratat om möjliga strategier såsom lågaffektivt bemötande.

Medvetet arbete med att skapa trygghet

Granskningen visar att det på skolan finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet som också inbegriper gemensamma förhållningssätt hos personalen. Skolenkäten till pedagogisk personal (våren 2018) visar mycket höga indexvärden i förhållande till andra medverkande skolor inom områdena Grundläggande värden, Trygghet och Förhindra kränkningar. Intervjuade elever säger också att de känner sig trygga på skolan och såväl rektor som lärare och elevhälsans representant uppger att tryggheten är god. Både elever och elevhälsans representant säger att en del i tryggheten är att skolan är liten.

Rektorn anger i inskickad dokumentation att det som skapar trygghet på skolan är att personalen har samma regler och står för samma värderingar, att eleverna har många vuxna att vända sig till och att skolan har fokus på att förmedla vikten av lärande och "växande". Elevhälsans representant säger att det finns ett gemensamt förhållningssätt kring trygghet och att personalen skapar trygghet genom att ge eleverna tid, så att de känner att de blir lyssnade på. Rektorn uppger också i intervju att skolan har fadderverksamhet med aktiviteter varje månad för att skapa trygghet och samhörighet. Av inskickad dokumentation framgår att skolans utvecklingsområde vad gäller trygghet är att skola in ny personal och nya elever i den kultur och det synsätt som gäller på skolan.

Elever berättar att det ibland blir bråk, men att alla vuxna säger till om det blir bråk och att personalen tröstar om någon blir ledsen. Elever säger att det sällan är bråk som de vuxna inte känner till och att det alltid finns rastvakter ute. Av inskickad dokumentation framgår att skolan identifierat vissa områden på skolgården där det

lätt uppstår konflikter, och att rastvakter finns på dessa platser. Rektorn uppger också att skolan säkerställer en trygg miljö genom att det finns mycket personal och att dessa är tillgängliga när det uppstår konflikter. Både rektor och lärare säger att personalen ingriper om något inträffar och reder ut konflikter direkt. Lärare berättar i intervju att de pratar om eventuella problem kring trygghet vid möten och att de då får återkoppling från skolledningen. Elevhälsans representant säger att alla diskussioner om trygghet per automatik blir skolövergripande eftersom skolan är så liten.

Rektor, elevhälsans representant och elever berättar att skolan genomför en enkät om trygghet varje termin och rektor uppger att resultaten är höga i enkäten. Eleverna säger att personalen kan komma och prata med en om man har svarat att man inte har det bra. Rektorn uppger att skolledningen återkopplar enkätresultaten till personalen och att elevhälsan är med i diskussion av resultaten tillsammans med pedagogerna. Utifrån resultaten sätts åtgärder in, exempelvis arbete i en grupp med kurator eller skolsköterska. Rektorn uppger i inskickad dokumentation att skolan har gjort punktvisa insatser kring enskilda elever vid enstaka tillfällen, vilket följts upp i samtal och via elevhälsan.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att rektor gör en analys av lärares betygssättning utifrån ett likvärdighetsperspektiv samt att rektor ger goda förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg.

Rektors analys av skillnader i betygssättning

Granskningen visar att rektor gör en analys av lärares betygssättning utifrån ett likvärdighetsperspektiv. Rektorn uppger att hen analyserar skillnader i omdömen och betyg utifrån ett måluppfyllelsedokument som upprättas i samband med utvecklingssamtalen. Rektorn ger exempel på att hen på detta sätt identifierat ämnen där det finns avvikelser eller där betyg satts utifrån felaktiga kriterier. Detta har enligt

rektorn hanterats genom samtal med berörd lärare, stöttning inför betygssättning och genom att erbjuda lärare tillgång till bedömningsstöd. Även lärare uppger att de tillsammans med rektor tittar på måluppfyllelsen och analyserar eventuella avvikelser. Lärare säger att de har enskilda samtal med biträdande rektor om bedömning och betygssättning och ger exempel på att skolledningen då har tagit upp eventuella avvikelser både uppåt och nedåt på betygsskalan.

Uppgifter om relationen mellan betyg på nationella provet och terminsbetyg saknas i Skolverkets statistik, men av inskickad dokumentation och intervju med rektor framgår att rektor analyserar eventuella skillnader mellan provresultat och betyg. Rektorn uppger att provresultaten i stort överensstämmer med terminsbetygen. Lärare säger sig också känna till detta.

Lärare ges förutsättningar att kvalitetssäkra omdömen och betyg

Granskningen visar att lärare använder olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar samt att rektor ger goda förutsättningar för kvalitetssäkring av betyg och diskussion om bedömning och betygssättning. Lärare säger att de har kontinuerliga samtal om bedömning och att de har möjlighet att diskutera kunskapskraven vid möten om de känner sig osäkra. Rektorn uppger att hen avsätter tid för att prata om tolkning av kunskapskraven innan terminsstart och efter skoldagens slut, men att detta inte är formaliserat. Lärare berättar också att det i slutet av varje termin finns tid avsatt för att arbeta med bedömningar och att de har samtal med varandra inför betygssättning. Även rektorn uppger att det finns tid för att diskutera bedömningar i samband med betygssättning och utvecklingssamtal. Rektorn säger att biträdande rektor sitter tillsammans med lärare inför betygssättning och att detta arbete föregås av arbete med matriser och bedömningsstöd, liksom av en diskussion om vad som krävs för de olika betygsnivåerna.

Rektorn uppger att det i alla ämnen finns bedömningsmatriser där det centrala innehållet delats upp mellan årskurserna. I dessa matriser fyller lärare i hur långt varje elev har kommit och gör sedan en sammanvägd bedömning. Lärare säger att de utgår från matriserna i syfte att säkerställa likvärdighet inom skolan. Lärare uppger också att de använder Skolverkets bedömningsstöd och att detta är något som de har diskuterat på en studiedag. Rektorn säger att Skolverkets obligatoriska bedömningsstöd används av alla lärare och att rektor uppmanat lärare att även använda Skolverkets övriga bedömningsstöd när de är bra. Rektorn berättar att lärare också använder gamla nationella prov med elevexempel. Även i de årskurser som inte har nationella kunskapskrav säger rektorn att lärare använder ovanstående verktyg och att bedömningar ofta diskuteras med skolledning eller speciallärare. Det framgår av

inskickad dokumentation samt intervjuer med rektor och lärare att det finns samplaneringar för årskurs F-6 i några ämnen (främst matematik), att kollegiet har arbetat med detta på studiedagar och att de har som mål att komma ännu längre i detta arbete.

Lärare uppger att de inte samrättar nationella prov, men någon lärare säger att hen har rättat nationella prov tillsammans med speciallärare. Lärare säger också att de ges förutsättningar att stämma av bedömningar av nationella prov med andra lärare och att de kan sambedöma i fall där de är osäkra. Rektorn uppger att lärarna rättar sina egna nationella prov och diskuterar tveksamheter med biträdande rektor. Rektorn säger att det också förekommer många diskussioner om de nationella proven på de pedagogiska mötena. Rektorn uppger att resultaten från nationella proven används som en vägledande del i bedömningen av elevers kunskapsutveckling, beroende på innehållet i det nationella provet.

Enligt lärare får obehöriga och nyanställda lärare stöd i bedömningsprocessen genom samtal med kollegor och skolledning. Lärare uppger att obehöriga lärare sätter betyg tillsammans med rektor och eventuellt en kollega. Rektorn säger att obehöriga lärare får samma stöd som behöriga, samt att skolledningen vid läsårets början beslutar om vem som ska sätta betyg och handleda obehöriga lärare inför betygssättning och utvecklingssamtal.

På Skolinspektionens vägnar

X Jenny Fahlman

Beslutsfattare

Signerat av: Jenny Fahlman

X Anna Johansson

Föredragande

Signerat av: Anna Johansson

I handläggningen av ärendet har även Ulrika Bohlin och Maria Nyman medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med representant för skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning har skolan ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 23 oktober 2018 och den 25 oktober 2018. Besöket genomfördes av Anna Johansson och Ulrika Bohlin.

Nils Månssons Friskola är en fristående F-6-skola som drivs av huvudmannen Nils Månssons Friskola AB och är belägen i Sjöbo kommun. Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor. Skolan hade 67 elever i årskurs F-6 vid tidpunkten för besöket. Eleverna läser i åldersblandade klasser med två årskurser per klass (1-2, 3-4 och 5-6).